

Gál Ferenc Főiskolán szociális ellátásszervező mesterképzési szak létesítése

A MAB Testület 2020/5/V/4. sz. határozata

A MAB Testület megállapítja, hogy a benyújtott szaklétesítési dokumentum alapján a Gál Ferenc Főiskola által létesítendő szociális ellátásszervező mesterképzési szak a felsőoktatásban szerezhető képesítések jegyzékéről és új képesítések jegyzékbe történő felvételéről szóló 139/2015. (VI. 9.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése alapján felállított MAB szaklétesítési szempontrendszerében foglaltaknak nem felel meg.

A Testület által elfogadott szakbizottsági indoklás a MAB 2020/5/V/4. sz. határozatához:

A létesíteni kívánt mesterképzési szak a meglévő szakoknál erőteljesebb interdiszciplináris megközelítést és gyakorlat közelebb menedzserszemléletet képvisel a szociális képzések rendszerében. A képzés szorosan illeszkedik a szociális munka, szociálpedagógia, de leginkább a szociálpolitika mesterképzési (MA) szakokhoz. A különbséget a szakalapítók megítélése szerint a fenti szakoktól a képzés – társadalomtudományi területen belüli – interdiszciplináris jellege jelenti: az új mesterképzés a szociális szolgáltatások komplex megszervezésének kereteihez kötődő fontosabb tudományterületekről kínál ismereteket. Így egyfelől a szociális munka és a szociálpolitika mesterképzési szakhoz képest a szak bővebb állam- és jogtudományi ismereteket továbbítana, másfelől a gazdaságtudományok képzésben betöltött központi szerepét hangsúlyozza. A dokumentumban szereplő kreditallokáció azonban e szándékok megvalósulását nem kellőképpen igazolja. A tervezetben megjelenő képzési célok tekintetében a rokonítható szakokhoz képest karakterisztikus eltérés nem állapítható meg. Az elsődleges képzési célok nagy része a már működő mesterszakok esetében is megjelenik. A tervezett képzés több ponton teljes átfedést mutat a szociálpolitika és szociális munka mesterszak képzési céljaival és tartalmával. Kisebb, de lényegi átfedés található továbbá a szociálpedagógia és egészségügyi szociális munka mesterszakokkal. (Példák a szociális ellátásszervező mesterszak és a már nyilvántartásba vett szakok képzési céljai: Szociális ellátásszervező: „Az interdiszciplináris ismeretek elsajátítása mellett a végzett szakember képessé válik az ágazatok, szolgáltatók közötti együttműködés szervezésére, a szolgáltatások tervezésére, menedzselésére, az önálló szakmai döntéshozatalra.”, Szociálpolitika: „képesek ... az ellátórendszer működtetésében való közreműködésre... szociális ellátórendszerek szervezésére, szociális intézmények fenntartói, illetve vezetői feladatainak ellátására”, Szociális munka: „képesek ... szolgáltatások tervezésére, menedzselésére, értékelésére”, Szociálpedagógia: „döntéshozói, irányítási, tervezési és szervezési feladatok elvégzésére képesek”).

A szakmai tartalom tekintetében a már létező szakoktól sem mutatható ki a szaktávolság, hiszen a szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a tervezett szak felépül, csak egy-egy elemében különbözik a már működő szakoktól. A tervezett mesterszak ismeretanyaga a társadalom- és szociálpolitika, a szociológia, a bölcsészet, állam – és jogtudományokon, egészség tudományon, gazdálkodás, szervezés, közgazdaságtudományon és matematikai és számítástudományokra épül. A szociális ellátásszervező mesterszak esetében megjelölt tudományágak, szakterületek közül egy-két kivételtől eltekintve (pl. matematika és számítástudomány) mindegyik jelen van a másik három (szociálpedagógia, szociális munka, szociálpolitika) képzésben is. A szociálpolitika mesterszak a társadalomtudományok (szociológia, multidiszciplináris társadalomtudományok), társadalom – és szociálpolitika, állam – és jogtudomány, gazdaságtudomány és bölcsészettudomány ismereteire épül. A szociális munka mesterszak a társadalomtudományok (szociológia, multidiszciplináris társadalomtudományok), társadalom – és

M A B

szociálpolitika, a szociális munka elmélete és gyakorlata, bölcsészettudomány és egészségtudomány bázisára épül.

A szociális ellátásszervező mesterszak szakspecifikus hangsúlyos eleme a gazdaságtudományi terület lenne. A kreditháló azonban ezt nem tükrözi. A beadvány központi szerepet szán a közgazdaságtan és gazdálkodás tudományának, ez a kiemelt státusz azonban nem jelenik meg a KKK tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősség kompetencia területek kifejtésekor. Közvetlen gazdálkodási ismeretre mindösszesen 3 pontban utal: „képes leírni a piaci folyamatokat, el tudja különíteni egymástól a fogyasztói és termelői szerepeket, a vállaltok és a háztartások helyét a különböző piacokon”; „képes elkülöníteni a rövid és hosszú távú intézményi döntések feltételeit és önállóan képessé válik az optimális megoldás meghatározására a meglévő közgazdaságtani eszközkészletének alkalmazásával képessé válva a mindennapi élet bármely jelenségének megértésére és elemzésére.”; „önállóan le tudja vezetni milyen változást idéznek elő egyes gazdasági változások a keresletben és kínálatban, megalapozott döntéseket hoz a piaci versenyképesség megítélésében”. Mindemellett a követelményrendszerben feltüntetett matematika és számítástudományokhoz rendelhető kompetencia nem található.

A tervezet nem kellően igazolja, hogy az új mesterképzés jól illeszkedne az ismert nemzetközi képzési trendekbe, s ez alapján a hazai és a külföldi oklevelek megfeleltethetősége valószínűsíthető lenne. A tervezett mesterképzés nemzetközi szakmai/képzési rendbe illeszkedését a formai elemeken túl tartalmi hiányosságok is akadályozzák. A nemzetközi MA képzési kínálatban megjelenő szakmai tartalmak hangsúlyos szerepet adnak a közösségi alapú változásnak, fejlesztésnek, nonprofit és egyházi szervezetekkel való intenzív kooperációnak, a kutatási eredmények beépítésének (evidenciákon alapuló eljárásoknak), a tervezés, szervezés, értékelés irányítási egységének, az inkluzív és multikulturális szemléletnek, a környezettudatosság és fenntarthatóság érvényesítésének, a forrásteremtő tevékenységnek. Ezen ismeretek és képességek többnyire hiányoznak a tervezetből. A tervezet sem fogalomhasználatában (pl. nem szociális szolgáltatásokban hangsúlyos partneri szerepet kiemelő szolgáltatásokról, hanem a passzív habitust feltételező ellátásról szól, amit maga a szak elnevezése is hangsúlyoz „ellátásszervező”, nem szolgáltatási célcsoportokról, esetleg kliensekről, hanem „klientúráról” beszél stb.) sem szemléletében nem tükrözi a szociális szakma korszerű nemzetközi trendjeit (nem a szolgáltatások, közszolgáltatások modernizációját, közösségalapú tervezését, szervezését hangsúlyozza, hanem egy intézményalapú ellátási modellre fókuszál stb.). A nehezen értelmezhető szakmai koncepció kevés ponton találkozik a nemzetközi trendekben hangsúlyos erőforrás- és közösségalapú szolgáltatások ideájával.

A KKK-ban részletezett szakmai tudás-tartalmak alapján (tudás, képesség, attitűd, autonómia, felelősség jellemzői) megállapítható, hogy azok megfelelnek az EKRR, ill. az MKKR 7. besorolási szintjén meghatározott követelményeknek, ugyanakkor a szintbesorolás indoklása számos tévedést tartalmaz: a jelen ellátórendszert intézmény centrikusnak ítéli meg, a kívánatos szolgáltatás centrikusság helyett. A vonatkozó jogszabályok által meghatározott hazai szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi ellátórendszer számos ismérvében kliens – és szükségletorientált, s európai összevetésben is egyedülállóan integrált szolgáltatásokat (és nem ellátásokat) nyújt, pl. közösségi szolgáltatás, támogató szolgálat, falu – és tanyagondnoki szolgálat, vagy a Biztos Kezdet Gyerekház.

A KKK tervezetben a Szociális ellátásszervező/Social Service Management, feltehetően elírás, mert a szak neve az angol elnevezés tükrében is: Szociális ellátásszervezés. A szak megnevezése további, szakmai kérdéseket is felvet az ellátás és szolgáltatás fogalmának viszonyrendszerében, amely bizonytalanságokat okozhat: a két fogalom önálló jelentéstartalommal bír, a legtöbb esetben szinonimaként nem kezelhető (ellátás szervezés – szolgáltatás szervezés). Nem konzekvens az ellátás/szolgáltatás fogalmak használata a képzési programban sem – amely inkább egy vezető, ill. „szociális menedzser” képzés tartalmát részletezi és nem egy egyszerű „ellátásszervezőét”. Az elnevezés erőteljesen leszűkíti a tervezett végzettség kompetenciakörét: csak az ellátások megszervezésére és helyi szintű menedzselésére fókuszál.

M A B

A mesterszak előtanulmányi feltételei, a feltétel nélkül (szociális munka és szociálpedagógia alapszakról), illetve feltétellel belépők körének nevesítése (szociológia, társadalmi tanulmányok, politológia, politikatudományok alapképzési szak) megalapozott, szakmailag indokolt. Ugyanakkor megfontolandó, hogy a szak szándékolt menedzsment jellege miatt pl. egyes, célzottan szociális jellegű igazgatási alapszakokat (például a munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatási alapképzésben), illetve gazdaságtudományi alapképzéseket is vegyenek figyelembe a bemeneti feltételek meghatározásakor.

Az MA szintű képzéseken elvárt tudományos előrehaladást támogató kompetencia-elvárások szintén hiányoznak a beadványból. Így a tervezet nem igazolja hitelt érdemlően, hogy a képzés felkészíti a hallgatókat a magas szintű ismeretközvetítési technikák alkalmazására, a publikációs tevékenységre, s így a tanulmányok doktori szinten történő folytatására.

A tervezett képzési idő mind kreditszám, mind félév tekintetében megfelelő. Megjegyzendő, hogy a mesterképzésben a diplomamunka elkészítéséhez rendelt kreditérték a társadalomtudományi képzések többségében 20 kredit, itt egy elmélyült szakmai kutatáshoz és diplomamunka leadásához a 10 kredit áll rendelkezésre.

Összegzés:

A szociális ellátásszervező önálló mesterképzési szakként létesítése szakmailag nem indokolt, mert a képzési program szakmai tartalma és képzési célja a meglévő rokonítható mesterképzési szakokétól (szociálpolitika, szociális munka, szociálpedagógia) nem tér el karakteresen, nincs nyilvánvalóan eltérő kimeneti kompetenciája, nem ad más szakképzettséget. Létesítése párhuzamosságokat és átfedéseket teremtve tovább aprózná a szociális mesterszakok struktúráját, ugyanakkor nem jelentene tényleges megoldást, konstruktív választ a XXI. században a szociális szolgáltatás terén felmerülő munkaerőpiaci igényekre sem. A tervezett új mesterszak képzési is kimeneti követelményei a tervezett képzéshez rendelt kompetenciákat nem kellő alapossággal fejt ki. Számos elemében megismétli az alapszakok követelményeit, több lényeges szakmai tartalom hiányzik, a prioritásként meghatározott közgazdasági szemlélet és ismeretgazdagság sem igazolható. Nem reflektál a szociális ágazati mechanizmusok befolyásolásának szükségességére, nélkülözi a nemzetközi trendekben ismert és elismert fenntarthatósági szemléletet, a közösség alapú szolgáltatásszervezést, s nem igazolja a mesterképzésben végzetek tudományos fejlődésének támogatását.

Budapest, 2020. május 22.